

HRVATSKI SABOR

906

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Proglašavam Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, kojega je Hrvatski sabor donio na sjednici
24. ožujka 2006. godine.

Broj: 01-081-06-802/2
Zagreb, 29. ožujka 2006.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuje izdavanje udžbenika za osnovnu i srednju školu.
- (2) Pod izdavanjem udžbenika, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se pripremanje, izrada i odobravanje za uporabu udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.
- (3) Pod udžbenikom, u smislu ovoga Zakona, podrazumijeva se i dopunsko nastavno sredstvo (radna bilježnica, zbirka zadataka, zemljopisni atlas i povijesni atlas), koje se tiska odvojeno od udžbenika kao osnovnoga nastavnog sredstva.

Članak 2.

Pojedini pojmovi iz ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

- udžbenik je osnovno nastavno sredstvo i izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole, koji je usklađen s udžbeničkim standardom i kulturološki je prilagođen hrvatskoj nacionalnoj baštini i tradiciji,
- radna bilježnica dopunsko je nastavno sredstvo koje programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku i u kojem su problemski zadaci, vježbe ili pitanja oblikovani na način da učenik ima mogućnost pisanja ili crtanja pri rješavanju zadataka ili odgovaranja na pitanja,

- zbirka zadataka dopunsko je nastavno sredstvo koje odabirom zadataka programski i sadržajno slijedi raspored gradiva u udžbeniku,
- zemljopisni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku zemljopisnih karata povezanih u cjelinu prema nastavnom programu za nastavu zemljopisa,
- povijesni atlas dopunsko je nastavno sredstvo koje sadrži zbirku povijesnih karata koje zorno dokumentiraju povijesne događaje u skladu s nastavnim programom,
- udžbenik za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku je udžbenik tiskan na stranom jeziku i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- udžbenik s malom nakladom udžbenik je za potrebe pojedinih strukovnih škola, škola za učenike s posebnim potrebama te za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu,
- udžbenik za djecu s posebnim potrebama je udžbenik usklađen s nastavnim planom i programom za učenike s posebnim potrebama i udžbeničkim standardom,
- udžbenik za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine je udžbenik namijenjen obrazovanju pripadnika nacionalne manjine, tiskan na jeziku i pismu nacionalne manjine i usklađen s nastavnim planom i programom osnovne odnosno srednje škole i udžbeničkim standardom,
- nakladnik udžbenika je pravna osoba registrirana za obavljanje nakladničke djelatnosti u Republici Hrvatskoj, koja ima licenciju za izdavanje udžbenika,
- udžbenički standard provedbeni je propis ministra kojim se utvrđuju standardi za udžbenik,
- katalog udžbenika je akt koji sadrži popis odobrenih udžbenika koji će biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

Članak 3.

- (1) U osnovnoj i srednjoj školi u uporabi mogu biti udžbenici koji imaju odobrenje za uporabu i koji su objavljeni u katalogu udžbenika za određenu školsku godinu.
- (2) Udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve utvrđene udžbeničkim standardom.
- (3) Neće se odobriti uporaba udžbenika čiji je sadržaj protivan Ustavu Republike Hrvatske i koji je neprimjeren u pogledu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima te odgoju za demokratsko društvo.
- (4) Udžbenik ne smije sadržavati promidžbeni sadržaj.
- (5) Udžbenički standard donosi ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: ministar) na prijedlog stručnog povjerenstva. Stručno povjerenstvo za izradu udžbeničkog standarda imenuje ministar.

Članak 4.

- (1) Osim obveznih sadržaja iz nastavnog programa udžbenik može imati i izborne sadržaje.
- (2) Udžbenik se objavljuje u tiskanom i drugim oblicima.

Članak 5.

- (1) Djelatnici ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Agencije za strukovno obrazovanje te Zavoda za školstvo Republike Hrvatske koji mogu utjecati na odabir udžbenika i biti u sukobu interesa, ne mogu biti autori udžbenika.
- (2) Ministar neće odobriti uporabu udžbenika čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga

članka.

(3) U roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona ministar će povući iz uporabe udžbenik čiji je autor u sukobu interesa iz stavka 1. ovoga članka.

II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Članak 6.

(1) Postupak odobravanja udžbenika pokreće se podnošenjem zahtjeva za odobrenje udžbenika nakladnika koji ima licenciju.

(2) Licenciju za izdavanje udžbenika daje ministarstvo pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom.

(3) Obrazac za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika propisuje ministar.

(4) Zahtjev za odobrenje udžbenika podnosi se Ministarstvu do 1. prosinca školske godine koja prethodi školskoj godini za koju se provodi postupak odobravanja.

(5) Uz zahtjev za odobrenje udžbenika prilaže se:

- udžbenik izrađen u skladu s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom, u šest primjeraka,
- najmanje dvije recenzije,
- izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta,
- izjava odgovorne osobe nakladnika da će objavljeni udžbenik biti istovjetan udžbeniku koje je odobrilo Ministarstvo,
- dokaz da je nakladnik registriran u Republici Hrvatskoj za obavljanje nakladničke djelatnosti te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.

(6) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje udžbenika primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Stručno povjerenstvo

Članak 7.

(1) Usklađenost udžbenika s nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom i udžbeničkim standardom utvrđuje stručno povjerenstvo koje imenuje ministar.

(2) Stručno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku, a može udžbenik vratiti nakladniku na doradu radi ispravljanja uočenih nedostataka. Uočene nedostatke nakladnik je dužan ispraviti i dostaviti udžbenik Ministarstvu u roku od 15 dana.

(3) Stručno povjerenstvo predlaže ministru za odobravanje udžbenik o kojem je izradilo pozitivno mišljenje.

(4) Stručno povjerenstvo ima pet članova.

(5) Sastav stručnog povjerenstva utvrđuje se prema sadržaju nastavnog predmeta za koji se udžbenik izdaje.

(6) Za članove stručnog povjerenstva imenuju se:

- znanstvenik, odnosno stručnjak za nastavni predmet ili područje za koje je udžbenik namijenjen,
- metodičar za nastavni predmet ili nastavno područje,
- tri stručnjaka praktičara iz nastavnog predmeta u odgovarajućoj školi, s najmanje pet godina iskustva u nastavi.

(7) Pri utvrđivanju usklađenosti udžbenika:

- za obrazovanje odraslih, jedan od članova stručnog povjerenstva je andragog,

- za uporabu u dopunskoj nastavi s djecom hrvatskih građana u inozemstvu, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u radu u toj nastavi (stručnjaci praktičari),
 - na jeziku i pismu nacionalne manjine, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi na jeziku i pismu nacionalne manjine (stručnjaci praktičari),
 - za učenike s posebnim potrebama, tri člana stručnog povjerenstva su s iskustvom u nastavi za učenike s posebnim potrebama.
- (8) Poblize odredbe o utvrđivanju sastava, imenovanju i načinu rada stručnog povjerenstva uređuju se pravilnikom koji donosi ministar.
- (9) Rad stručnog povjerenstva javan je.

Članak 8.

- (1) Radi sprečavanja sukoba interesa u radu stručnog povjerenstva član stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika te da nije rodbinski povezan s autorom, odnosno rodbinski ili poslovno povezan s bilo kojim licenciranim nakladnikom udžbenika.
- (2) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član povjerenstva rodbinski je povezan s autorom, odnosno s nakladnikom ako su u bračnoj ili izvanbračnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, srodnici u pobočnoj lozi do drugog stupnja ili srodnici po tazbini do drugog stupnja.
- (3) U smislu odredbe stavka 1. ovoga članka član stručnog povjerenstva poslovno je povezan s nakladnikom ako on ili s njim rodbinski povezana osoba, u smislu odredbe stavka 2. ovoga članka, ima dionice ili poslovni udio nakladnika, ako su u radnom odnosu kod nakladnika te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema nakladniku.

Članak 9.

- (1) O mišljenju stručnog povjerenstva Ministarstvo obavještava nakladnika u roku od 90 dana od dostave zahtjeva za odobrenje udžbenika.
- (2) Nakladnik, za čiji je udžbenik stručno povjerenstvo izradilo negativno mišljenje, ima pravo u roku od osam dana od dana dostave obavijesti iz stavka 1. ovoga članka uložiti prigovor Ministarstvu.
- (3) O prigovoru nakladnika očituje se stručno povjerenstvo.
- (4) Ministarstvo dostavlja nakladniku očitovanje stručnog povjerenstva u roku od 15 dana od dostave prigovora.

Članak 10.

- (1) Udžbenik za uporabu odobrava ministar na prijedlog stručnog povjerenstva.
- (2) Ministar odobrava uporabu udžbenika rješenjem koje sadrži:
- naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora,
 - podatak o rednom broju izdanja udžbenika,
 - puni naziv nakladnika,
 - nastavni predmet i nastavni program, razred i vrstu škole za koju je udžbenik odobren,
 - godinu odobrenja udžbenika.
- (3) Ministar donosi rješenje iz stavka 1. ovoga članka najkasnije do 31. ožujka školske godine u kojoj se provodi postupak odobravanja udžbenika. Rješenje ministra je konačno.
- (4) Ako za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika, ministar može na prijedlog stručnog povjerenstva za taj nastavni predmet odobriti uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim Zakonom.

Članak 11.

Ako tijekom postupka za odobravanje udžbenika nastane spor o autorskim pravima, postupak će se obustaviti.

Članak 12.

Odobreni udžbenik nakladnik može mijenjati ili dopunjavati do 20% uz suglasnost Ministarstva.

Članak 13.

(1) U postupku odobravanja udžbenika za škole koje provode nastavu svih nastavnih predmeta na stranom jeziku, udžbenika s malom nakladom i udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine ne primjenjuje se članak 6. stavak 4., stavak 5. podstavak 5. i članak 15. ovoga Zakona.

(2) Ministarstvo može uputiti javni poziv za podnošenje zahtjeva za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, naručiti rukopis ili prijevod tih udžbenika te u cijelosti ili djelomično podmiriti troškove njihova objavljivanja.

(3) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka može se provoditi i izvan rokova utvrđenih ovim Zakonom.

III. IZBOR UDŽBENIKA U ŠKOLAMA

Članak 14.

(1) Ministarstvo svake godine do 31. ožujka objavljuje popis odobrenih udžbenika koji mogu biti u uporabi u sljedećoj školskoj godini.

(2) Popis udžbenika iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:

- naslovu i podnaslovu udžbenika i rednom broju izdanja,
- nakladniku,
- autoru udžbenika,
- nastavnom predmetu i programu za koji je udžbenik odobren,
- vrsti škole i razredu za koji je udžbenik odobren,
- maloprodajnoj cijeni koju nakladnik dostavlja ministarstvu do 15. ožujka.

(3) Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika, udžbenik koji će biti u uporabi u razrednom odjelu u kojemu izvodi nastavu izabire učitelj, odnosno nastavnik.

(4) O izboru iz stavka 3. ovoga članka škola obavještava Ministarstvo do 15. svibnja.

Članak 15.

(1) U katalog udžbenika Ministarstvo uvrštava do tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koje su učitelji, odnosno nastavnici izabrali u najvećim postocima, ali ne manjim od 10%.

(2) Osim udžbenika iz stavka 1. ovoga članka, za pojedini nastavni predmet Ministarstvo može u katalog udžbenika uvrstiti do tri udžbenika koji su prvi put odobreni za uporabu, a koji su izabrani u najvećim postocima među novoodobrenim udžbenicima.

(3) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka, nakon uporabe od dvije školske godine, izabiru se na način iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Udžbenici odobreni na način iz stavka 2. ovoga članka koji ne budu uvršteni u katalog udžbenika u skladu sa stavkom 3. ovoga članka neće biti uvršteni u katalog udžbenika

sljedeće dvije godine.

(5) Katalog udžbenika Ministarstvo objavljuje do 31. svibnja.

(6) O popisu udžbenika koji će biti u uporabi u školi sljedeće školske godine, škola obavještava Ministarstvo, učenike i njihove roditelje do 30. lipnja.

Članak 16.

(1) Udžbenik objavljen u katalogu udžbenika nakladnik dostavlja prodajnoj mreži do 15. kolovoza.

(2) Od svakog izdanja udžbenika nakladnik dostavlja tri primjerka Ministarstvu.

IV. POVLAČENJE UDŽBENIKA IZ UPORABE

Članak 17.

(1) Udžbenik može biti povučen iz uporabe:

– ako nije usklađen s nastavnim planom i programom,

– ako to zajedničkom pisanom izjavom traže autor i nakladnik,

– ako se utvrdi da u udžbeniku ima netočnih i zastarjelih podataka koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja,

– ako se utvrdi da objavljeni udžbenik nije istovjetan onome koji je odobrilo Ministarstvo u skladu sa člankom 6. stavkom 5. podstavkom 4. ovoga Zakona.

(2) O povlačenju udžbenika iz uporabe u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministar na prijedlog stručnog povjerenstva. U slučaju iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka imenuje se novo stručno povjerenstvo.

(3) O zahtjevu za odobrenje udžbenika iz stavka 1. ovoga članka neće se ponovno rješavati u postupku za odobrenje udžbenika.

V. KAZNENE ODREDBE

Članak 18.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj škola:

– u kojoj je u uporabi udžbenik koji nije odobren u skladu s ovim Zakonom (članak 3. stavak 1.),

– koja do 15. svibnja ne obavijesti Ministarstvo o izboru odobrenih udžbenika (članak 14. stavak 4.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školi novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.

(3) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja utječe na učitelja, odnosno nastavnika pri izboru udžbenika (članak 14. stavak 3.).

(4) Za prekršaj iz stavka 3. ovoga članka kaznit će se pravna osoba novčanom kaznom od 80.000,00 do 100.000,00 kuna.

Članak 19.

(1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nakladnik:

– koji odobreni udžbenik ne dostavi prodajnoj mreži do 15. kolovoza (članak 16. stavak 1.),

– koji tiska udžbenik s promidžbenim sadržajem (članak 3. stavak 4.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 20.

(1) Udžbenički standard iz članka 3. stavka 5. ovoga Zakona ministar će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do početka primjene udžbeničkog standarda donesenog prema ovom Zakonu primjenjuje se Udžbenički standard (»Narodne novine«, br. 63/03.).

(3) Ministar će donijeti pravilnik iz članka 7. stavka 8. te propisati obrazac iz članka 6. stavka 2. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 21.

Udžbenici koji su prema odredbi članka 21. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.) u uporabi u osnovnoj i srednjoj školi do kraja školske2005/2006. godine, ostaju u uporabi u skladu s ovim Zakonom.

Članak 22.

Postupci odobravanja udžbenika započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, a nisu dovršeni, dovršit će se prema Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.).

Članak 23.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (»Narodne novine«, br. 117/01. i 59/03.).

Članak 24.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 602-09/05-01/01
Zagreb, 24. ožujka 2006.

HRVATSKI SABOR
Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Vladimir Šeks, v. r.